

Høgskolen i Telemark

Avdeling for allmennvitenskaplege fag

SLUTTEKSAMEN

Emnekode:	6042 002
Emnenamn:	Innføring i økonomi
Studiepoeng for emnet:	15
Omfang av denne eksamenen i % av heile emnet:	100 %
Eksamensdato/Innleveringsdato:	20.05.2011
Lengde/tidsrom:	5 timar
Eksamensstad:	New York
Målform:	Bokmål/nynorsk, ev. engelsk
Ant. sider inkl. framside	6, inkludert framside
Tillatne hjelpemidlar:	Kalkulator (TI-30XA, Texas Instruments)
Merknader:	Oppgåvene vektas slik: Oppgåve 1: 35% Oppgåve 2: 15% Oppgåve 3: 20% Oppgåve 4: 20% Oppgåve 5: 10%
Ant. vedlegg:	Ingen

Eksamensresultat finn du etter sensurfall ved å logge deg inn med brukarnamn og passord på StudentWeb (hit.no)

BOKMÅL:**Oppgave 1 (35 %)**

Sunniva Ås er medeier i et handelsfirma som vurderer å kjøpe en tidligere konkurrent. Selskapet som er til salgs oppgir følgende hovedtall fra regnskapet de siste 5 år:

Tall i 1000 kr.

Resultat	2010	2009	2008	2007	2006
Omsetning	50000	35000	25000	20000	17500
Varekost	25000	17150	12000	9400	8050
Andre kostnader	17000	14000	13000	11500	11000
Resultat	8000	3850	0	-900	-1550

Balanse per 31.12.	2010	2009	2008	2007	2006
Anleggsmidler	0	0	0	0	0
Varelager	15500	7900	3000	1800	1350
Kundefordringer	8250	4400	3100	2500	2200
Bank	1130	345	495	2380	4200
Sum eiendeler	24880	12645	6595	6680	7750

Egenkapital	10370	2370	-1480	-580	970
Langsiktig gjeld	2200	2400	2600	2800	3000
Leverandørgjeld	5210	3575	1875	1310	850
Annen kortsiktig gjeld	7100	4300	3600	3150	2930
Sum gjeld og egenkapital	24880	12645	6595	6680	7750

Etter nærmere undersøkelser, kommer det frem at selskapet ikke har ført avsetninger for ukurans på varelageret. Sunniva Ås mener varelageret burde vært nedskrevet, og at virkelig verdi bare er 60 % av bokført verdi.

a) Anta at Sunniva Ås har rett i sin vurdering av varelageret. Sett opp en ny utgående balanse per 31.12.2010 i lys av dette.

b) Skriv et notat til Sunniva Ås der du beskriver utviklingen over 5-års perioden og hvordan du mener varelagernedskrivningen bør påvirke forståelsen av resultatutviklingen. Beskriv andre forhold ved utviklingen hun bør legge vekt på. Begrunn gjerne dine synspunkter med relevante nøkkeltall.

Oppgave 2 (15 %)

a) Hva blir verdien av en bedrift hvis du legger til grunn en forventet fremtidig årlig positiv kontantstrøm på 6 millioner kroner, en risikofri rente på 4,5 prosent og et risikopåslag på 10,5 prosent?

b) Anta at bedriften i oppgave 2 a har bokført egenkapital på 8 millioner kroner. Kommentér forskjellen mellom bokført egenkapital og verdien du kom frem til under oppgave 2 a og angi ulike årsaker til at bedrifter kan være verdt mer eller mindre enn bokført egenkapital.

Oppgave 3 (20 %)

a) Definér Brutto Nasjonalprodukt (BNP) og forklar kort hvordan BNP beregnes.

b) Hva menes med komparative konkurransefortrinn?

c) Beskriv hvordan handel mellom land kan gi grunnlag for økt velferd i disse landene. Illustrér gjerne med et enkelt tall-eksempel.

Oppgave 4 (20 %)

En produksjonsbedrift oppgir følgende kalkyletall for årlig produksjonsvolum:

	Alternative produksjonsvolum				
	A	B	C	D	E
Tonn produsert	200	260	320	380	440
Direkte variable kostnader	8000	10400	12800	17000	22400
Direkte faste kostnader	2400	2400	2400	2400	2400
Indirekte lønn	6000	6000	6000	6000	6000
Andre indirekte kostnader	5000	5000	5000	5000	5000
Inntekt per tonn ved salg av hele produksjonen.	110	100	90	80	70

Kostnader og inntekter er angitt i 1000 kr.

a) Beregn totalkostnader (TK), totale enhetskostnader (TEK) og differanse-enhetskostnader (DEK) for disse alternativene. Hvilket alternativ ligger nærmest produksjonsoptimum?

b) Beregn totalinntekter (TI) og differanse-enhetsinntekter (TEI) for de samme alternativene. Hvilket alternativ ligger nærmest vinningsoptimum?

c) Beregn økonomisk resultat for alternativet som ligger nærmest vinningsoptimum og alternativet som ligger nærmest produksjonsoptimum.

Oppgave 5 (10 %)

a) Hva menes med positivt skift i tilbudsfunksjonen? Nevn noen faktorer som kan føre til et slikt skift, og forklar hvordan tilbudt mengde og pris påvirkes i et marked preget av fri konkurranse.

b) Hva menes med priselastisitet?

NYNORSK:

Oppgave 1 (35 %)

Sunniva Ås er medeigar i eit handelsfirma som vurderar å kjøpe ein tidlegare konkurrent. Selskapet som er til sals oppgjer fylgjande hovedtal frå rekneskapa dei siste 5 åra:

Tall i 1000 kr.

Resultat	2010	2009	2008	2007	2006
Omsetning	50000	35000	25000	20000	17500
Varekost	25000	17150	12000	9400	8050
Andre kostnader	17000	14000	13000	11500	11000
Resultat	8000	3850	0	-900	-1550

Balanse per 31.12.	2010	2009	2008	2007	2006
Anleggsmidler	0	0	0	0	0
Varelager	15500	7900	3000	1800	1350
Kundefordringer	8250	4400	3100	2500	2200
Bank	1130	345	495	2380	4200
Sum eiendeler	24880	12645	6595	6680	7750

Egenkapital	10370	2370	-1480	-580	970
Langsiktig gjeld	2200	2400	2600	2800	3000
Leverandørgjeld	5210	3575	1875	1310	850
Annen kortsiktig gjeld	7100	4300	3600	3150	2930
Sum gjeld og egenkapital	24880	12645	6595	6680	7750

Etter nærare undersøkingar, kommer det fram at selskapet ikkje har ført avsetningar for ukurans på varelageret. Sunniva Ås meiner varelageret burde vera nedskriven, og at virkelig verdi berre er 60 % av bokført verdi.

a) Anta at Sunniva Ås har rett i sin vurdering av varelageret. Sett opp ein ny utgåande balanse per 31.12.2010 i lys av dette.

b) Skriv eit notat til Sunniva Ås der du beskriver utviklinga over 5-års perioden og korleis di meiner varelagedskrivninga bør påverke forståinga av resultatutviklinga. Beskriv andre forhold ved utviklinga hun bør legge vekt på. Grunngeiv gjerne dine synspunkt med relevante nøkkeltal.

Oppgåve 2 (15 %)

a) Kva blir verdien av ei bedrift viss du legger til grunn ei forventa framtidig årlig positiv kontantstrøm på 6 millionar kroner, ein risikofri rente på 4,5 prosent og eit risikopåslag på 10,5 prosent?

b) Anta at bedrifta i oppgåve 2a har bokført eigekapitalen med 8 millionar kroner. Kommenter forskjellen mellom bokført verdi og verdien du kom fram til under oppgåve 2a og angi ulike årsaker til at bedrifter kan være verdt meir eller mindre enn bokført eigekapital.

Oppgåve 3 (20 %)

a) Definer Brutto Nasjonalprodukt (BNP) og forklar kort korleis BNP bereknas.

b) Kva meinas med komparative konkurransefortrinn?

c) Beskriv korleis handel mellom land kan gje grunnlag for økt velferd i disse landa. Illustrer gjerne med eit enkelt tal-eksempel.

Oppgåve 4 (20 %)

Ein produksjonsbedrift oppgjer fylgjande kalkyltal for årleg produksjonsvolum:

	Alternative produksjonsvolum				
	A	B	C	D	E
Tonn produsert	200	260	320	380	440
Direkte variable kostnader	8000	10400	12800	17000	22400
Direkte faste kostnader	2400	2400	2400	2400	2400
Indirekte lønn	6000	6000	6000	6000	6000
Andre indirekte kostnader	5000	5000	5000	5000	5000
Inntekt per tonn ved salg av hele produksjonen.	110	100	90	80	70

Kostnader og inntekter er angitt i 1000 kr.

- a) Berekn totalkostnader (TK), totale einleikskostnadar (TEK) og differanse-einleikskostnadar (DEK) for disse alternativa. Kva alternativ ligg nærast produksjonsoptimum?
- b) Berekn totalinntekter (TI) og differanse-einleiksinntekter (TEI) for dei same alternativa. Kva alternativ ligg nærast vinningsoptimum?
- c) Berekn økonomisk resultat for alternativet som ligger nærast vinningsoptimum og alternativ som ligger nærast produksjonsoptimum.

Oppgåve 5 (10 %)

- a) Kva meinas med positivt skift i tilbodsfunksjonen? Nemn nokre faktorar som kan føre til eit skift, og forklar korleis tilboden mengde og pris påverkas i eit marknad prega av fri konkurranse.
- b) Kva meinas med priselastisitet?